

NÁVRH BRITSKÉHO PŘEDSEDNICTVÍ NA FINANČNÍ RÁMEC EU 2007-2013

Short note

S blížícím se klíčovým summitem EU (15.-16. prosince) předsedající **Velká Británie přišla s návrhem budoucího finančního rámce** Evropské unie na léta 2007 až 2013. Původní návrh Evropské komise počítal s rozpočtem v objemu 1 025 miliard euro (neboli 1,24 % hrubého národního důchodu EU - HND) za celé sedmileté období 2007 až 2013. Lucemburské předsednictví ve snaze nalézt kompromis a uspokojit požadavky bohatších členů po úspornější verzi v červnu přišlo s návrhem v objemu 871 miliard euro (neboli 1,06 % HND). Na červnové Evropské radě však neuspěl ani tento návrh, když se proti postavila pětice zemí v čele s Velkou Británií. Nejnovější návrh „sedmiletky“ z pera Tonyho Blaira a jeho týmu je ještě úspornější – **celkový objem 847 miliard euro odpovídá 1,03 % HND Evropské unie.**

Základní parametry britského návrhu

Negativnější než samotný nižší objem evropského rozpočtu je jeho struktura. Místo aby se ušetřilo na předimenzované společné zemědělské politice (proti je hlavně Francie) nebo na těžko ospravedlnitelné slevě z odvodů bohaté Velké Británie do společného rozpočtu (nepřijatelné pro Velkou Británii), **krátí se prostředky určené pro strukturální a kohezní politiku**, z kterých čerpají nejvíce nové chudší členské státy, včetně České republiky.

Oproti lucemburskému návrhu, s kterým noví členové souhlasili, se krátí rozpočtová hlava 1b: „**Soudržnost pro růst a zaměstnanost**“ o 10 miliard euro, v rámci níž jsou vypláceny prostředky ze strukturálních fondů a kohezního fondu. Další zřetelnou redukci prošla rozpočtová hlava 2: „**Ochrana a správa přírodních zdrojů**“, kde byly sníženy prostředky na rozvoj venkova.

Navrhovaná struktura výdajů EU na 2007-2013:

součet za všech sedm let, v mld. EUR, stálé ceny 2004

příděly na závazky	Evropská komise	Lucembursko (VI/2005)	Velká Británie (XII/2005)
Hlava 1: Udržitelný růst	471	379	369
1a. Konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost	133	72	72
1b. Soudržnost pro růst a zaměstnanost	339	307	297
Hlava 2: Ochrana a správa přírodních zdrojů	405	378	367
z nichž: zemědělství – výdaje související s trhem a přímé platby	301	295	293
Hlava 3: Občanství, svoboda, bezpečnost a spravedlnost	25	11	10
Hlava 4: EU jako globální partner	95	50	50
Hlava 5: Správní výdaje	29	50	49
Příděly na závazky celkem	1 025	871	847
Příděly na závazky k HND	1,24 %	1,06 %	1,03 %

Zdroj: Evropská komise, lucemburské předsednictví, britské předsednictví

Jak je patrné, britské řezy se netýkají **společné zemědělské politiky**. Vinikem je dohoda francouzského prezidenta Chiraca a bývalého německého kancléře Schrödera z roku 2002 na zmrazení agrárních dotací až do roku 2013. V situaci, kdy každý stát má právo veta, se zemědělskými dotacemi nešlo hnout.

Britská sleva z odvodů do rozpočtu EU zůstává zachována a díky své konstrukci dokonce poroste z dnešních pěti miliard euro ročně na zhruba sedm miliard v roce 2013. Díky malé změně však Velká Británie odvede za celé sedmileté období do společného rozpočtu **o osm miliard euro více**, než kdyby se nestalo nic. Ty považuje britský ministr zahraničí Jack Straw za příspěvek Velké Británie na náklady rozšíření.

Kromě snížení objemu rozpočtu však došlo ke **zlepšení některých podmínek pro čerpání**, zejména v oblasti strukturální a kohezní politiky. Dosud platné pravidlo požadující vyčerpání prostředků nejpozději do dvou let od období, na které byly určeny, bude **dočasně prodlouženo na tři roky**. To umožní vyhnout se časovému tlaku na co nejrychlejší realizaci projektu, která byla mnohdy důvodem, že se finanční prostředky nestihly vyčerpat. Toto opatření však platí pouze pro nové členské státy (+ Bulharsko a Rumunsko) a do roku 2010, poté se opět přistoupí na princip „N+2“.

Oslazením návrhu je i **snížení požadované míry spolufinancování z národních veřejných zdrojů**. Evropská komise ve svých návrzích počítala se spolufinancováním z národních veřejných zdrojů ve výši 25 % u strukturálních fondů a 15 % u kohezního fondu. Nejen v ČR tak vyvolala obavy, že se nabízené prostředky nevyčerpají z důvodu neschopnosti nalézt v napjatých veřejných financích dostatečné prostředky na spolufinancování. Velká Británie těmto pochybám vyšla vstříc, když u strukturálních fondů pro nové členské země **sníží požadovanou národní spoluúčast na 15 %** - tedy stejně jako u kohezního fondu.

Snaha českých vyjednávačů umožnit, aby bylo ze strukturálních fondů **možno hradit DPH projektů neprošla**. Naopak úspěchem je možnost hradit ze strukturálních fondů **projekty v oblasti bydlení**, když detaily budou ještě upřesněny. Česká republika několikrát vyjádřila zájem hradit z evropských fondů rekonstrukce panelových sídlišť.

Dopady na Českou republiku

Strop příjmů na strukturální a kohezní politiku pro ČR stanovuje britské předsednictví **na 3,315 % HDP**. Je to o něco méně než nám přiznal lucemburský návrh (3,6 % HDP) nebo návrh Evropské komise (4,0 % HDP). I tak budeme-li uvažovat mírnou variantu růstu, vychází nám částka ve výši okolo **23 miliard euro** (v cenách roku 2004) **za celé sedmileté období**. Z toho 1/3 z Fondu soudržnosti a 2/3 ze strukturálních fondů (Evropský fond regionálního rozvoje a Evropský sociální fond). V současném pro ČR zkráceném období 2004-2006 máme v rámci strukturální a kohezní politiky nárok na 2,63 miliard euro (běžné ceny). Při přepočtu budoucích alokací na běžné ceny nám vychází, že ze strukturálních fondů a kohezního fondu by Česká republika **na základě britského návrhu do budoucna v průměru získávala téměř pětinasobek toho, co nyní**.

Kromě toho obdrží ve stejném období **čeští zemědělci asi 3,6 miliardy euro**, převážně ve formě přímých plateb, a **2,5 miliardy dotací z titulu rozvoje venkova**. Další **desítky milionů by měly přijít z přímých komunitárních programů EU** na vědu, výzkum, školství, kulturu, podnikání a podobně, informuje ČTK. České odvody do pokladny unie se odhadují zhruba na miliardu euro ročně. Za celé období by tedy měla dosáhnout kladná čistá pozice České republiky vůči rozpočtu EU okolo 23 miliard euro, tedy **necelých 100 miliard korun ročně**.

Závěrečné shrnutí

Z ekonomického hlediska je britský návrh pro ČR přínosem, který dále umožní **solidní růst HDP a reálnou konvergenci** vůči zemím EU-15. Hlavní negativum návrhu vidíme v jeho politických aspektech. Sjednání kompromisního řešení na úkor chudších nových členů není dobrým signálem. Občané nových členských států se mohou oprávněně domnívat, že dosud **nejsou plnohodnotnými členy Unie**:

- dohoda o budoucím rozpočtu bude možná sjednána na jejich úkor,
- většina států nadále uplatňuje omezení přílivu pracovních sil na své trhy práce,
- ani další pilíř jednotného trhu - volný pohyb služeb - efektivně nefunguje. Obavy z "polského instalatéra" ve Francii a boj o měkkí podobu směrnice o službách, která by měla odstranit překážky volného pohybu služeb, je toho přesvědčivým důkazem.

Návrhy Evropské komise i lucemburského předsednictví byly pro ČR velice pozitivní, **britský návrh pouze o něco méně**. Rozhodně se jedná o mnohem **lepší řešení, než nepřijmout v prosinci rozpočet žádný** a riskovat, že se nepodaří včas připravit všechny potřebné dokumenty pro čerpání fondů. Navíc je iluzorní se domnívat, že případný návrh Rakouska, které se chopí předsednické role v EU v prvním pololetí 2006, by byl pro ČR a další nováčky zřetelně výhodnější. Nejčernějším scénářem je pak nedohoda ani v příštím roce, která by vedla k neschválení budoucí sedmileté finanční perspektivy. V takovém případě by EU fungovala podle provizorních ročních rozpočtů, které by vlastně zakonzervovaly současnou situaci a nedávaly novým členům žádnou šanci na růst prostředků z evropských strukturálních a kohezního fondu.

Otázka objemu navíc není úplně klíčová. Spíše bychom se měli zaměřit **na identifikaci vhodných oblastí**, kam unijní peníze nasměrovat. Lekci, jak příležitosti využít či naopak promarnit, by nám mohly dát Irsko a Řecko, které ještě v polovině 80. let byly na stejné ekonomické úrovni.

Jan Jedlička
tel: +420 261 073 484
<mailto:jjedlicka@csas.cz>